

אביו, שהיה מנהל תחנת-דלק בניו יורק, לא התלהב מן האלטרנטיבה של אריירה תיאטרלית שבה בחר בנו. אבל בנו התעקש, רצה לשחק. האב לא הבין לדוע אין הוא יכול לשחק ביום וללמוד בלילה.

בן, מצידו, החליט שללמוד זה לא שבילו, ואחרי שלוש שנים בחילה-אוויר ששה מה שעשו גם דאסטין הרפמן ואל אצ'יאנו, כלומר, הלך לשחק בתיאטרון היליתי קטן של אוף-ברודוויי. שם זכה ב-1968 בפרס אויבי על גילום דמות וברו של ג'יימס ג'ונס הצעיר, שאותה גימם במחזה סטיבן די. לדעת שיידר, ל-עקשן שיקספיר אפשר רק מתוך ניסיון. תיאטרן למישחק הם עדיין חידה בעיניו.

כוכב למרות עצמו. את סינתיה נגוט, אשתו מזה שתי-עשרה שנים, פגש שיידר כשחזר מבית-הספר למישחק ב-וונדון. היא-עצמה הייתה שחקנית, אבל שלמדה להכיר את הנורוטיקות שאיפיינה, לדעתה, את הברותיה-למיקצוע. החליטה לעזוב את הקאריירה. תחת זאת עברה ל-גריכת-סרטים, והיום היא משמשת עורכת יד שולחן סירטם הגדול של מלון ברנדו ג'ק ניקולסון, מיטורי ברייקס, בבימויו של ארתור פן.

היא עבדה גם על אחדים מסרטיו של עליה. הקשר הצרפתי, למשל, "מעולם לא יאיתי אותו בקטע רע", היא טוענת. "כבר זמן אמרתי לו: אתה בותר בתפקידים ללא-כוננים, ולמרות עצמך ובחירותיך ה-שונות אתה עתיד להיות כוכב!"

בת 11 ריצה לביים. לא היה קל ל-ינתניה, כלל לא קל, לקשור אליה את כוכב שלה. "רציתי להיות חיים של יונג", טוען שיידר. "מעולם לא חיפשתי

רוי שיידר בפרופיל
אף של מתאגרף

שורשים. להיפך, הנישואין היו רעיונה של ינתניה. יום אחד היא אמרה ששייבה חודשים ביחד זה כבר יותר מדי. או אמר-תי לה: טוב, אז מוכרחים להתחתן!"

דעתה של ינתניה על העיסקה? "בתחיי-הה רציתי לשמור על שם-הבתולין שלי לא להיקרא שיידר על שם בעלי. היום אני כבר קוראת לעצמי שיידר, פשוט שום שכבר איני מרגישה צורך להשר-תחרר. אני במילא אשה משוחררת ועצמ-יית."

לזוג בת בת 11, הקרויה מכסימיליה, שכבר יודעת כי היא רוצה לביים סרטים. שתגדל, "אני רוצה להיות הבוס". היא נומרת. נראה שבכל-זאת שמעה משהו שישות הוריה.

תדריך

חובה לראות:

תל-אביב: חליל הקסט; האיש ש-

הוי איזו

שארקוניה!

מלתעות (ארצות-הברית, חן, אלנבי, תל-אביב): אילולא עשה מר סטיבן שפילברג הצעיר (27) גם את דואל וגם את שוגרלנד אקספרס, אפשר היה להא- שים את הבמאי הישרוני הזה בציניות-לשמה. שכן, מה יותר נחמד אחרי המינדל הלוהט, ונמלית-עופה, ורעידת אדמה ומגרש-השדים אם לא כריש לבן ענקי לארוחת-הערב המישפחתית?

אלא ששפילברג כבר שילם את המיקדמות הנ"ל, ונראה כי גם אם הוא מרוויח על חשבון הקהל האמריקני החיסטרי הממוצע (בתוך שבועיים עשה מלתעות באמרי-קה מה שעשה חלף עם הרוח בסך-הכל, עד היום), הרי הוא עדיין איש-קולנוע מודרני מיקצועי וכישרוני כשד. וזאת משני טעמים: גם אם סיפורו של מלתעות אינו מן המע-מיקים ביותר, וגם אם הפחד מוזמן מראש בתודעה, הרי הצורה הקולנועית והטריקים הטכניים של שפילברג ראויים למלוא ההערצה. יש לו קצב משגע, עריכה נהדרת, חוש-עיתוי, שימוש יעיל במוסיקה — בקיצור, כל מה שמות-חן טוב צריך, אם-כי לא התברך בסופיסטיקציה של היצ'קוק.

מצד אחר, קצת תשומת-לב למה שמעסיק את שפיל-ברג — מעסיק אותו הפחד של האדם הקטן מפני מכונות ענקיות: אם זו המשאית הרודפת אחרי הנהג בלי כל

הכריש — חזק יותר מ"חלף עם הרוח"

סיבה בדואל, או המיטרה המשוכללת על כל צייהמכור ניות שלה במירדף אחר זוג העבריינים הצעירים בשוגרלנד אקספרס. במלתעות מפחד האדם מפני מכונת-המוות העני-קית שבנה הטבע, והפחד מפני תומעות אימתניות גדולות הרי הוא אחד מבעיותיו של האדם המודרני.

זה. וולתר מתאו איננו בדיוק גנר, אך ה-דיאלוג חד ומפולפל למרות-זאת.

***** תמימות מוזהמת** (סמדר, צר-פת): קצת מבלבל אבל עדיין מרתק, על משולש ניצחי, אשה ערמומית, בעל מזור ומאהב טיפש. הסיגנון מעניק את חמעמד — קלוד שברול הבמאי.

***** חלילה האמריקאי** (מור-ריה, צרפת): פרנסואה טריפו מגלה סור-דות מן המטבח, מן האוטוביוגרפיה שלו ומחיי שחקניו, שביניהם מצטיינים ז'אן-פייר לאו, וולנטינה קורטזה וז'קלין ביסט.

***** כושם נשים** (היובל, איט-ליה): ויטורי גאסמן מנסה לחתאכזר אל כל העולם בגלל מיומ, אבל האהבה מגצי-חת. מבדר וחכם.

חיפה

***** הקשר הצרפתי מס' 2** (עממי, ארצות-הברית): ג'ון פרנקנהיימר מצלם את מאורות מרסי בעזרת מצלמתו הפיוטית של קלוד רגואר, והתוצאה קוד-רת ומעופשת. הסיפור על שוטר אמריקני שאינו יודע מילה אחת צרפתית ובא ללכוד לוויתן-סמים במרסי, מעניק חוזם-נות נוספת לג'ון הקמן להוכיח שהוא יופי של שחקן.

***** סרטי הבמאי דון סיגל** (סינמטק, ארצות-הברית): הנהיגנום לגיבורים, המצור, הארי המוזהם, הרוצחים, שנושה ימים בחיי בלש, צ'ארי וצ'אריק, תחנת-הרוח השחורה, הנשרים הם רעבים, הנקמניות — תשעה סרטים אלה של הבמאי האמריקאי דונאלד סיגל ימלאו את חודש מאי בסי-נמטק שליד בית-הרשות. זהו ניסיון לעניין את שוחרי הקולנוע הצעירים בבמאי מעניין זה, שמבקרי הקולנוע הצרפתיים גתייחסים אליו כאחת התופעות האמרי-קאיות החיוביות היחידות מאז קם אורסון וולס. סיגל הוא במאי לצעירים, המדבר בשפה מובנת להם, הוא עושה בעיקר סר-טי גאנגסטרים, מערבונים ומיטרה כשדעי-תו נתונה לבעיית הפרט בחברה, המנסה ליטול את החוק לידיו, להערים על החוק כשהוא בודד במערכה, או להשתמש בכוח שמפקדי בידו החוק בצורה לא חוקית כדי להשליט חוק. בשנות החמישים, כי שפולחן הכוכבים הגדולים שלט בכיפה, היה סיגל במאי מתוסכל ורק לאחרונה, החל בשנת '62, מצא איון קשבת, בעי-קר בקרב מבקרי הקולנוע, שהכריזו עליו כעל יוצר שהצליח להכניס נימה אישית, הממוגת פיוט ואלימות גם יחד. גיבורו של הארי המזוהם, קלינט אינסטוד, הוא תלמידו הנאמן של סיגל ואף אירח אותו על הבד בסרט הראשון שביים בעורתו (קרא לי מיסטי), שהוצג גם בישראל.

סיס עובר מעצב ויזאיש לסאטירה מאקאבי-רית, במעטה של מותחן קודר. רוברט רד-פורד ופיי דאנוויי מצויינים בתפקידים של אנוש שנואש מן המימסד האנושי.

***** סרט מתוק** (הכלת, יוגוסל-ביה): חיננה של דושאן מאקאבייב, שאינו עייף מלהכות בכל המשטרים, בכל התור-רות, בכל המהפכות ובכל הדתות. צריך לחשוב, אבל יש מה לראות.

***** התפוז המכני** (אופיר, אנג-ליה): סיפרו המדהים של אנתוני ברג'ס, שחשב שהוא מתאר עתיד, ולמעשה ראה הווה — בעיבודו הקולנועי הפוטוגני של סטגלי קובריק. מפחיד אפילו את מי ש-ראה כבר.

***** סיפור הפרברים** (דקל, אר-צות-הברית): המחזמר שהיה פעם מהפכה והפך סרט עם 10 דקות ראשונות לדוגמה, בזכות הכוריאוגרפיה הפתוחה-לרחוב של ג'רום רובינס.

ירושלים

***** צמד בכותרות** (ירושלים, ארצות-הברית): איך כובשים קהל חדש במטאטא ישן. תרתימשמע. ג'ורג' ברנס הוא בן שמונים וחתן האוסקר בזכות סרט

רצה להיות מלך; שלושת ימי הקונדור; סרט מתוק; התפוז המכני.

ירושלים: שלושת ימי הקונדור; צמד בכותרות.

חיפה: שלושת ימי הקונדור; הקשר הצרפתי מס. 2. הלילה האמריקאי; בושם נשים.

תל-אביב

***** חליל הקסט** (סטודיו, שב-דיה): אינגמר ברגמן במיטבו, אם-כי לא בתלם השגור שלו, מטפל בנושא המוטי-קלי ברוחו של מוצרט עצמו, בהומור ובי-קריצתי, בדימיון וברגישות. הג לעין ולאוזן.

***** האיש שרצה להיות מלך** (מוגרבי, ארצות-הברית): כישלון הקולור-גיליום הבריטי בעולם השלישי, במאה ש-עברה, מקבל משמעות אקטואלית סאטי-רית בשל הערותיו הבלתי-נאמרות, אך ה-מורגשות היטב, של הבמאי ג'ון יוסטון. מישחק משכנע של מייקל קיין ושון קונרי, כסמלים תאביה-בצע מסיפורו של רוידארד קיפלינג.

***** שלושת ימי הקונדור** (פאר, ארצות-הברית): במאי הס יורים גם בסו-

רוי שיידר והכריש המכני
מי הכוכב בין השניים?